

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui
Lietuvos savivaldybių asociacijai
Vaiko teisių apsaugos kontrolieriui

2026-02-04, Nr. 26-005
Vilnius

RAŠTAS

DĖL PRIENŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS PATEIKTŲ ATSAKYMŲ DĖL 2026-01-21 RAŠTO NR. 207173444

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (toliau – LiJOT), susipažinusi su Prienų rajono savivaldybės administracijos pateiktu atsakymu dėl 2026-01-21 rašto Nr. 207173444, reiškia susirūpinimą dėl jame išdėstytų vertinimų ir planuojamų priemonių mokinių atžvilgiu.

Pažymime, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnis garantuoja kiekvienam asmeniui teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti, o 33 straipsnis įtvirtina piliečių teisę kritikuoti valstybės įstaigų ar pareigūnų darbą bei draudžia už tai juos persekioti. Šios nuostatos taikomos ir jauniems asmenims, įskaitant nepilnamečius.

Mūsų vertinimu, savivaldybės rašte pateiktas požiūris, jog mokinių dalyvavimas viešame renginyje, kuriame reiškiamos pilietinės ar politinės nuostatos, savaime laikytinas drausmės pažeidimu, kelia grėsmę saviraiškos laisvei ir jaunų žmonių teisei į pilietinę raišką bei paneigia nuomonių pliuralizmo demokratinėje visuomenėje svarbą ir reikšmę. Jaunimo dalyvavimas bei nuomonės raiška viešojoje erdvėje yra esminė demokratinės visuomenės dalis ir neturėtų būti vertinamas kaip neigiamas ar sankcionuotinas elgesys.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad mokyklos, kaip ugdymo institucijos, turi ne tik užtikrinti mokymosi proceso organizavimą, bet ir ugdyti pilietiškai aktyvius, kritiškai mąstančius ir visuomeniniuose procesuose dalyvaujančius jaunuolius. Drausminės priemonės už dalyvavimą pilietinėje veikloje siunčia priešingą žinutę ir ilgainiui gali turėti atgrasomąjį poveikį jaunų žmonių įsitraukimui į demokratinius procesus.

Todėl prašome:

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierę įvertinti, ar remiantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 12 str. 1 dalimi Prienų rajono savivaldybė neviršijo savo įgaliojimų bei nepažeidė žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje;
2. Vaiko teisių apsaugos kontrolierę įvertinti, ar nebuvo pažeistos Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 18 str. 2 dalies nuostatos apribojant vaikų saviraiškos laisvę;

3. Lietuvos savivaldybių asociaciją imtis priemonių ir užtikrinti Konstitucijoje įtvirtintą jaunų žmonių teisę reikšti savo įsitikinimus bei galimybę laisvai ir saugiai dalyvauti pilietiškumą skatinančiuose renginiuose savivaldybėse be bauginimo, persekiojimo ar kitokio neigiamo poveikio.

Raginame atsakingas institucijas įvertinti šią situaciją ir užtikrinti, kad mokinių teisės į saviraišką ir pilietinę raišką būtų gerbiamos, o dialogas su jaunimu būtų grindžiamas pasitikėjimu, diskusija, o ne grąšinimais bei sankcijomis.

LIJOT yra pasirengusi prisidėti prie konstruktyvaus dialogo ir diskusijų, kaip geriausiai užtikrinti jaunimo pilietinį ugdymą bei teisių apsaugą.

Prezidentas

Umberto Masi